

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Rosario Iradi Abalabide

*Hernani,
Gipuzkoa
(1933)*

Aurkibidea

Biografia

Hernanin jaio zen Argindegi baserrian. 12 senide ziren eta gazteena zen bera. 12 senideko familia amona eta gurasoekin bizi zen. Gurasoak ere hernaniarrak zituen. 12 urtetan eskolatik atera eta gero, 16 urtetan neskame joan zen Donostiara. 20 urterekin senarra izango zuenaren harategian lanean hasi zen. Ezkondu eta senarra eta biok engrase tailer bat ireki zuten Hernanin bertan. Senarra taxi-gidaria zuen (Joxe Ansa) eta gerora Ansa autobusak izango zirenen sortzailea. Engrase tailerrean kontuak eramaten aritu eta gero, jostailu denda bat jarri zuten eta ondoren drogeria.

Zintak

HER-004

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2009-11-05
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Gerratik ihesi

- **Erref:** HER-004/002
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:04:09. **Bukatu:** 00:06:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Hiru urte zituela hasi zen gerra eta oso oroitzapen txarra dauka. Baserritik alde egin behar izan zuten, tiroketen ondorioz. Osinagan hamaika egun pasatu zituzten berrogei lagunek.

2. Gerragatik alde egin zutenekoa

- **Erref:** HER-004/003

- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:06:25. **Bukatu:** 00:09:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerraren eragina](#)

Laburpena:

Anai zaharrena eta beste bi gerran soldadu aritu ziren. Gogoan du etxetik ateratzeko momentua nolakoa izan zen. Auzokoekin harreman estua izan zuten.

3. Anaia Teruelen hil zuten

- **Erref:** HER-004/004
- **Iraupena:** 0:04:33. **Hasi:** 00:09:31. **Bukatu:** 00:14:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerran hildakoak eta zauritutakoak](#)

Laburpena:

Oso familia behartsua zen baina maitasun asko sentitu zuen. Anaietako bat Teruelen hil zuten gerran. Anaiaren heriotzaren berri haren lagun batek eman zien gutun baten bidez. Emozionatu egiten da Roxarito oraindik ere.

4. Etxearen egitura

- **Erref:** HER-004/006
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:14:48. **Bukatu:** 00:18:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Familia eta harremanak](#) » [Lagunartea eta familia](#) » [Etxearen egitura](#)

Laburpena:

Etxeko sukaldean beharrezkoa zena besterik ez zuten. Etxea barrutik nola antolatua zegoen kontatzen du.

5. Txerrimoniak banatzen

- **Erref:** HER-004/010
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:21:57. **Bukatu:** 00:24:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Familia eta harremanak](#) » [Herriko giroa](#) » [Auzokoen arteko harremana](#)
- [Baserria](#) » [Baserriko lanak](#) » [Abere-hiltzea](#)

Laburpena:

Txerrimoniak nola banatzen zituzten eta zer izaten zen kontatzen du. Auzoen artean txerriak noiz hil adostu egiten zuten.

6. Artoa etxean ehotzen zuten

- **Erref:** HER-004/013

- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:26:48. **Bukatu:** 00:29:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Gerra ondorenean gariak gain, artoa izaten zuten. Bere anaietako batek eguna ematen zuen artaleak makinatxo batekin txikitzen, errotak itxita baitzeuden. Garia ereitetik ehoterainoko prozesua kontatzen du. Bizimodua gogorra zen.

7. Jauntxoek derrigortuta abereak saldu behar

- **Erref:** HER-004/014
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:29:06. **Bukatu:** 00:30:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Jauntxoak baserrietara joaten ziren eta abereak saltzera derrigortzen zituzten.

8. Eskolan erdaraz, doktrina euskaraz

- **Erref:** HER-004/015
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:30:48. **Bukatu:** 00:32:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Eskola hiru mailatan banatuta zegoen. Dena erdaraz izaten zen baina doktrina euskaraz ere ikasten zuten. Hizkuntzak jakitzea aberatsa dela iruditzen zaio.

9. Sagardoa etxerako eta saltzeko

- **Erref:** HER-004/020
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:39:23. **Bukatu:** 00:40:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Etxean sagardoa egiten zuten, saltzeko ere bai: txotxean, tabernetara... Tabernetatik botilak ekartzen zizkieten eta etxeokoe bete, kortxoa jarri eta gurdiz eramaten zizkieten idi parearekin.

10. Idiak uztarrian jartzeko prozesua

- **Erref:** HER-004/021
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:40:50. **Bukatu:** 00:43:32

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Idiak uztarrían nola jartzen zituzten kontatzen du. Uztarría, kopetekoa, kurteria, bularrekoa, soka eta ardi-larrua izaten zituzten. Uztarría neurrira egindakoa izaten zen.

11. Astoaren gainean laboreak egiten

- **Erref:** HER-004/022
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:43:32. **Bukatu:** 00:45:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

"Kartutxo" izeneko astoarekin gertatutako anekdota bat kontatzen du. Ama astoaren gainean laboreak eginez joaten zen. Pobretasunaren alde onari buruzko iritzia ematen du.

12. Trapuzko eta lohizko panpinak

- **Erref:** HER-004/023
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:45:57. **Bukatu:** 00:48:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Trapuzko panpinak egiten zituen oihal puska zaharrekin, erdi isilka. Zizare lohiarekin panpinak egiten zituen.

13. Ahizpa umeen zaintzaile

- **Erref:** HER-004/027
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:54:19. **Bukatu:** 00:58:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

Bere ahizpak zaindu zituen seme-alabak. Roxarito etxetik kanpo aritzen zen lanean eta pena handiz uzten zituen etxean.

14. Harategian, lantegian eta dendetan lanean

- **Erref:** HER-004/028
- **Iraupena:** 0:04:04. **Hasi:** 00:58:02. **Bukatu:** 01:02:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Harategia utzi eta taxista hasi zen bere senarra. Lanari eutsi ezinez, harategia utzi eta lantegia jarri zuten. Haren ostean jostailu denda jarri zuten. Ondoren opari eta denetariko gauzak zituen denda ireki zuten.

15. Berorika, hika eta zuka familian

- **Erref:** HER-004/033
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 01:14:00. **Bukatu:** 01:16:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Aita behia jeizten bertsotan aritzen zen. Amonari eta gurasoei berorika egiten zieten. Amaginarrebari ez zitzaion horrela hitz egite gustatzen. Anai-arrebekin batzuekin hika eta besteekin zuka hitz egin izan du.

16. Kantuzalea

- **Erref:** HER-004/034
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 01:16:40. **Bukatu:** 01:19:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Behia jeizterakoan eta arto zuriketan beti bertsotan aritzen ziren. Asko kantatzen zuten. Loriai udan kantuaren zati bat abesten du. Amak elizako kantuak erakusten zizkien.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2024-05-05

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com